

УДК 334.021:338.43

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-10\(64\)-565-578](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-10(64)-565-578)

Саковська Олена Миколаївна кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи, Уманський національний університет, м. Умань, <https://orcid.org/0000-0003-2676-6170>

Кучерявий Віталій Васильович здобувач вищої освіти освітньо-наукового ступеня доктора філософії, Уманський національний університет, м. Умань, <https://orcid.org/0009-0004-8285-7688>

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МАЛИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ФОРМУВАНЬ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Анотація. У статті проведено дослідження інноваційних аспектів розвитку малих господарських формувань в аграрному секторі України в умовах сьогодення. Здійснено ретроспективний аналіз досліджень і публікацій у яких висвітлено питання розвитку аграрного сектору та інноваційних аспектів діяльності у сфері аграрного бізнесу.

Указано, що аграрний сектор є фундаментальною системою взаємопов'язаних сфер, що має вирішальне значення для гарантування продовольчої незалежності та соціально-економічного розвитку України. Його продуктивність прямо впливає на економічну стабільність та промислове забезпечення держави. Визначено та розглянуто ключові напрямки розвитку аграрного сектору України. Акцентовано на тому, що розвиток аграрного сектору є не просто економічною необхідністю, а стратегічним пріоритетом, що безпосередньо стосується національної безпеки, соціальної рівноваги та загального економічного зростання країни. Окреслено основні перешкоди, що стримують розвиток агросфери України.

Встановлено, що вектор економічного розвитку України спрямований на посилення ролі малих та середніх підприємств в аграрному комплексі. Такий підхід пояснюється тим, що саме малий та середній бізнес вважається вагомою рушійною силою для прискорення зростання валового внутрішнього продукту та забезпечення продовольчої безпеки країни. Зазначено, що в сучасних умовах інноваційність виступає ключовою рушійною силою для розвитку аграрного сектору. Глобальні виклики сьогодення наголошують на пріоритеті швидкого впровадження новітніх технологій. Зауважено на тому, що для малих господарських формувань аграрного сектору інновації мають важливе значення. Вони дають змогу ефективно використовувати обмежені ресурси за допомогою

точного землеробства та енергозберігаючих рішень, що забезпечує стабільність виробництва і скорочення витрат. Визначено інноваційні рішення, які можуть бути упроваджені в діяльність малих господарських формувань в Україні, що сприятиме ефективності їх роботи та підвищить прибутковість.

Резюмовано, що інноваційний розвиток малих господарських формувань у національному аграрному секторі потребує комплексної взаємодії між усіма ключовими суб'єктами: державою, бізнесом, наукою, освітою та аграріями. Тільки на основі системної інтеграції зусиль можна досягти сталого та динамічного зростання аграрної галузі України.

Ключові слова: менеджмент, економіка, аграрна сфера, інновації, мале господарське формування.

Sakovska Olena Mykolaivna Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Tourism, Hotel and Restaurant Business, Uman National University, Uman, <https://orcid.org/0000-0003-2676-6170>

Kucheriavyi Vitalii Vasylovych postgraduate student, Uman National University, Uman, <https://orcid.org/0009-0004-8285-7688>

INNOVATIVE ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF SMALL AGRICULTURAL ENTERPRISES IN AGRARIAN SECTOR OF UKRAINE

Abstract. The article examines innovative aspects of the development of small agricultural enterprises in agrarian sector of Ukraine in the current conditions. A retrospective analysis of studies and publications covering the development of the agrarian sector and innovative aspects of agricultural business activities has been carried out.

It is stated that the agrarian sphere is a fundamental system of interrelated areas that is crucial for ensuring food independence and socio-economic development in Ukraine. Its productivity directly affects the economic stability and industrial security of the country. Key areas for the development of Ukraine's agricultural sector have been identified and considered. It is emphasized that the development of the agricultural sector is not only an economic necessity, but also a strategic priority that directly affects national security, social balance, and overall economic growth of the country. The main obstacles that impede the development of Ukraine's agricultural sector are outlined.

It has been established that Ukraine's economic development vector is aimed at strengthening the role of small and medium-sized enterprises in the agricultural sector. Such an approach is explained by the fact that small and medium-sized businesses are

considered to be a significant driving force for accelerating gross domestic product growth and ensuring food security in the country. It is noted that in the current environment, innovation is a key driving force for the development of the agricultural sector. Today's global challenges emphasize the priority of rapid introduction of the latest technologies. It has been noted that innovation is of great importance for small agricultural enterprises. It enables them to use limited resources efficiently through precision farming and energy-saving solutions, ensuring stable production and cost reduction.

Innovative solutions that could be implemented in the activities of small agricultural enterprises in Ukraine in order to improve their efficiency and increase profitability have been identified.

It is summarized that innovative development of small agricultural enterprises in the national agricultural sector requires comprehensive interaction between all major stakeholders: the state, business, science, education, and farmers. Only through systematic integration of efforts, a sustainable and dynamic growth of Ukraine's agricultural sector can be achieved.

Keywords: management, economics, agricultural sector, innovation, small agricultural enterprises.

Постановка проблеми. Аграрний сектор є ключовою системою взаємозалежних галузей, що критично важлива для забезпечення продовольчої безпеки та соціально-економічного прогресу держави. Ефективність його роботи безпосередньо визначає стабільність і безперебійну роботу значної частини промислового комплексу країни. Тому, розвиток аграрного сектору – це не просто економічна потреба, а стратегічний пріоритет, який безпосередньо впливає на національну безпеку, соціальну стабільність та загальне економічне зростання держави.

Україна традиційно вважається аграрною країною, яка має «25% всіх світових запасів чорнозему. Загальна площа українських чорноземів становить приблизно 60% від усіх сільськогосподарських угідь країни. Це робить Україну надзвичайно важливим гравцем на світовому аграрному ринку» [1].

Розвиток аграрної сфери України, сьогодні набуває нового, стратегічного економічного значення. Цей статус виходить далеко за рамки лише наявності чорноземів; він визначає вектор економічного розвитку та міжнародну конкурентоспроможність держави.

В умовах макроекономічної нестабільності особливо важливим питанням є не тільки залучення державних коштів і максимально ефективного їх використання, а й розробка інноваційних форм господарювання підприємств аграрного сектору, що сприятиме зростанню конкурентоспроможності та ефективності сільськогосподарського виробництва. У зв'язку з цим регіональні та місцеві

органи влади повинні грамотно розставляти пріоритети функціонування агропромислового комплексу [2, с. 80].

Відповідно до «Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року» [3], уряд робить акцент на розширення присутності малих та середніх підприємств в аграрному секторі. Це обумовлено тим, що саме малий та середній бізнес є вагомим чинником для прискорення економічного зростання (ВВП) і гарантування продовольчої незалежності.

У нинішніх технологічних і ринкових умовах рушійною силою для прогресивного розвитку аграрного сектору є здатність до інновацій. З огляду на світову глобалізацію, еволюцію запитів споживачів, підвищення стандартів якості, стратегічну необхідність гарантування продовольчої безпеки, пріоритетність упровадження новітніх технологій та інноваційних форм господарювання у сільське господарство, різко зростає.

Для малих господарських агроформувань інновації набувають критичного значення. Вони дають змогу невеликим господарствам оптимізувати використання обмежених ресурсів через точне землеробство та енергозощадливі технології, забезпечуючи зниження витрат і стабільність виробничих процесів.

Крім того, інновації у сфері цифровізації та переробки дають змогу малим господарським формуванням збільшувати додану вартість продукції, ефективно виходити на прямі ринки збуту та відповідати високим стандартам якості, що в кінцевому підсумку робить їх конкурентоспроможними гравцями на ринку, що безпосередньо сприяє продовольчій безпеці та економічному зростанню як регіонів, так і країни загалом.

З огляду на вищевикладену проблематику вивчення питання стосовно інновацій у розвитку малих господарських формувань в аграрному секторі України є актуальним та своєчасним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання підприємництва в аграрній сфері, зокрема малих господарських формувань, було предметом багатьох досліджень, так, Ільчук М.М., Томашевська О.А., Іванов Є.О., Водніцький М.В., Марчук В.І. вказують на те, що «Підприємництво в аграрній сфері має надзвичайно важливе стратегічне значення, оскільки сільське господарство є важливою частиною української економіки та основним джерелом доходів для приблизно третини населення України» [4, с. 58].

Як зазначають Ковбаса О.М., Максичка А.Ю. «Мале підприємництво – один із важливих сегментів соціально-економічного життя сільських територій, який найбільш динамічно розвивається» [5, с. 24]. «На сьогодні розвиток малого підприємництва є вкрай важливим завданням для нашої держави, але цей сектор економіки досі не повністю використовує свій потенціал» вказують науковці Данько Ю. та Ладика Н. [6, с. 34].

Науковці Лупенко Ю.О., Шпикуляк О.Г., Малік М.Й. акцентують на тому, що «Створення і результати діяльності малих аграрних підприємств мають неабияке значення у плані можливостей реалізації підприємницької ініціативи, передумов підвищення добробуту сільського населення, вирішення соціально-економічних проблем сільських територій» [7, с. 4].

Говорячи про тенденції розвитку малих господарських формувань в аграрній сфері за умов сьогодення, авторами-дослідниками Шпикуляком О.Г., Пугачовим М.І., Грищенко О.Ю. та Ксенофонтвою К.Ю. зроблено висновок «про кардинальну зміну сценарію розвитку галузі відповідно до безпекової ситуації в державі, що супроводжується глибокою реструктуризацією господарської діяльності підприємств у зв'язку з необхідністю підтримки конкурентоспроможності» [8, с. 170].

Аналізуючи питання стосовно формування підприємницької діяльності в аграрній сфері на основі інноваційного підходу, Щуревич Л.М. вважає, що «вирішення складних стратегічних завдань у аграрному секторі можливе завдяки використанню інновацій із забезпеченням комплексної взаємодії освіти, науки та підприємництва» [9, с. 102]. Дяченко Н.П. зазначає, що «передумовою забезпечення ефективності регулювання інноваційним розвитком аграрного сектора економіки України є впровадження інноваційних механізмів розвитку» [10, с. 106].

Калачевська Л.І. вказує на те, що «конкурентне середовище досить швидко знецінює традиційні переваги функціонування бізнесу та проживання людей в сільській місцевості, що вимагає змін в системі управління розвитком сільських територій, в першу чергу, за допомогою активізації впровадження інновацій» [11, с. 5].

Як стверджує Дудар Т. «Інноваційне оновлення вітчизняного аграрного сектора, перехід на інноваційну модель розвитку економіки є природним наслідком інтеграції України у світовий економічний простір, де вплив конкуренції дуже великий, а екстенсивна модель розвитку повністю вичерпала свої можливості» [12, с. 60].

Говорячи про індикатори інноваційного розвитку аграрних формувань, Горбатюк О.В. вважає, що їх «слід розглядати у двох основних сегментах: інтелектуального капіталу (наявність персоналу та його освітньо-кваліфікаційні характеристики зайнятих) і рівня інноваційно-технологічного забезпечення підприємницької діяльності (використання організаційних, технологічних, технічних та інших інновацій) [13, с. 27]. Автори Гуторова О.О. та Гуторов О.І. вважають, що «Кінцевим результатом інноваційної діяльності є створення новацій та їх розвиток безпосередньо у виробництві, що сприятиме системному і все більш прогресивному організаційному, економічному, технічному і технологічному оновленню агропромислового виробництва та підвищенню його ефективності» [14, с. 211].

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Сучасні наукові розвідки переважно зосереджені на ідентифікації та систематизації перешкод, які гальмують розвиток аграрного бізнесу на макрорівні. На нашу думку, ключовим завданням сьогодення є створення теоретично обґрунтованих засад і дієвих механізмів, здатних забезпечити гармонійну синергію між економічним стимулюванням та інноваційним інструментарієм, здатним сприяти розвитку малих господарських формувань в аграрному секторі на рівні держави. Указаний аспект вимагає поглибленої уваги та детального вивчення, що визначає мету і завдання статті.

Мета статті полягає у дослідженні питання стосовно інноваційних аспектів розвитку малих господарських формувань в аграрному секторі України в умовах сьогодення.

Завдання дослідження передбачає: визначення ключових напрямків розвитку аграрного сектору України та окреслення негативних тенденцій, які його стримують; аналіз ефективних інноваційних рішень та процесів інноваційного розвитку малих господарських формувань в агросфері та пошук заходів з підтримки їх упровадження.

Виклад основного матеріалу. Мале підприємництво визначається як комерційна діяльність, що здійснюється у невеликих обсягах. До суб'єктів малого бізнесу належать як фізичні особи-підприємці, які працюють без створення юридичної особи, так і невеликі комерційні організації [15, с. 53].

Суб'єктами малого підприємництва є юридичні особи, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 млн. євро (попередні критерій – не більше 50 осіб, та не більше 70 млн. грн.) [16].

Отже, можемо стверджувати, що малі господарські формування і аграрному секторі є різновидом малого підприємництва.

Малі господарські формування, які здійснюють свою діяльність в аграрній сфері мають низку унікальних характеристик, що кардинально відрізняють їх від великих агрокорпорацій. Ці суб'єкти зазвичай існують як фермерські господарства (ФГ), особисті селянські господарства (ОСГ), сімейні ферми, а також різноманітні об'єднання. Крім того, на відміну від корпоративного управління, тут керівник є водночас і власником, який бере пряму участь у всіх щоденних операційних процесах господарства.

Також важливо зазначити, що малі господарські формування володіють меншим ресурсним потенціалом. З огляду на це, виникає об'єктивна потреба в оптимізації процесів розподілу та споживання наявних ресурсів. Указане вимагає безперервного пошуку та впровадження інноваційних рішень, спрямованих на підвищення загальної результативності та продуктивності діяльності.

На відміну від великих агрохолдингів, малі господарські формування демонструють вищу ефективність у залученні та використанні локальних ресурсів (як природних, так і людських). Вони активніше інтегрують сучасні екологічно чисті технології та відіграють ключову роль у підтримці й стимулюванні регіональної економіки. Такий орієнтований на місцеві потреби підхід не лише сприяє збереженню природного капіталу регіону, але й формує міцну основу для його стійкого та довгострокового розвитку.

Також, малі господарські формування відіграють значну соціальну роль на місцях: вони забезпечують робочі місця, зберігають місцеві культурні цінності та сприяють екологічній рівновазі регіонів.

Говорячи про інноваційні аспекти діяльності малих господарських формувань в аграрній сфері, важливо акцентувати увагу на необхідності розвитку самого аграрного сектору, оскільки дані утворення безпосередньо формують його структуру, соціально-економічний базис та забезпечують прогрес.

У табл. 1, на основі аналізу наукової літератури, нами виокремлено основні напрямки розвитку аграрного сектору України в умовах сьогодення.

Таблиця 1.

Ключові напрямки розвитку аграрного сектору України*

<i>Напрямок</i>	<i>Значення та необхідність розвитку</i>
Продовольча безпека та суверенітет	Розвинений аграрний сектор є основою продовольчої незалежності країни. Він забезпечує населення необхідними продуктами харчування, захищаючи державу від негативних зовнішніх впливів та цінових коливань на світових ринках.
Соціально-економічний розвиток	Агросектор створює робочі місця, особливо у сільській місцевості, зменшуючи безробіття та міграцію. Він є значним джерелом ВВП та податкових надходжень, стимулюючи розвиток суміжних галузей (логістика, переробка, машинобудування).
Експортний потенціал	Високорозвинений агросектор здатний виробляти конкурентоспроможну продукцію для експорту. Це збільшує валютні надходження до країни та зміцнює її позиції на міжнародній арені.
Стабільність промисловості	Аграрна сфера та сільське господарство є ключовими постачальниками сировини для багатьох галузей переробної промисловості (харчова, легка, фармацевтична), забезпечуючи їх безперебійне функціонування.
Сталий розвиток сільських територій	Інвестиції в аграрний сектор сприяють розвитку інфраструктури (дороги, зв'язок) у селах та малих містах, підвищуючи якість життя та допомагаючи утримувати населення на цих територіях.

*Джерело: складено авторами за даними [4; 7; 11].

Аналізуючи напрямки та сфери впливу аграрного сектору України (табл. 1), варто визначити основні перешкоди, що стримують його розвиток (рис. 1).

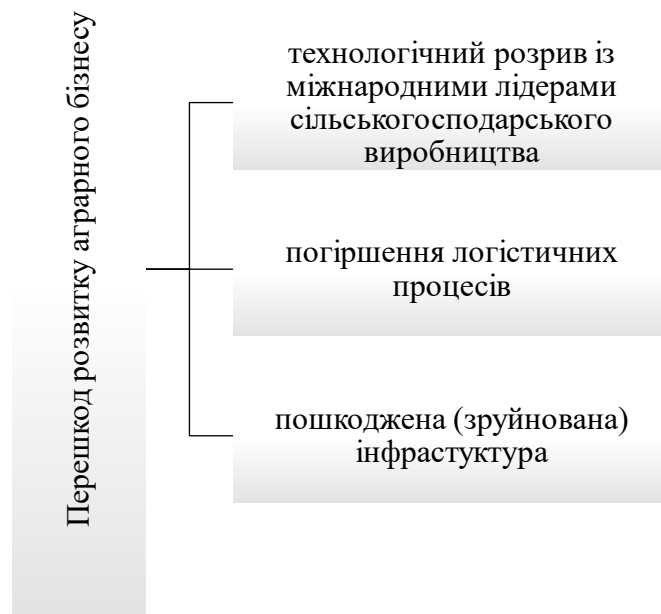

Рис. 1 Ключові перешкоди розвитку аграрного бізнесу в Україні*
*Джерело: побудовано авторами на основі проведеного дослідження.

Так, унаслідок воєнної ситуації, в якій наразі знаходиться Україна, однією з ключових перешкод розвитку аграрного бізнесу є

технологічний розрив із міжнародними лідерами сільськогосподарського виробництва. Обмежений доступ до інновацій, фінансів та сучасної техніки знижує конкурентоспроможність української продукції;

логістичний колапс та експортні обмеження. Через порушення традиційних маршрутів, зокрема морських шляхів, та загальну небезпеку, виникла неможливість стабільного логістичного постачання продукції до країн, які раніше були ключовими торговельними партнерами українських аграріїв. Це призводить до блокування експорту та падіння цін;

фізичне руйнування інфраструктури. Значні фізичні пошкодження зазнала критична інфраструктура сільськогосподарської сфери: елеватори, склади, переробні заводи, іригаційні системи, а також сільськогосподарська техніка та поля, що є замінованими. Це суттєво обмежує виробничий потенціал та відновлення галузі.

Таким чином, криза безпеки прямо спричинила комплексне погіршення умов: від технічної відсталості та обмеження зовнішніх ринків збуту до прямої втрати матеріальних активів.

Водночас, трансформація споживчих переваг на глобальних і внутрішніх ринках висуває нові вимоги до якості агропродукції. Зокрема, збільшений інтерес до органічних продуктів, харчування з покращеними показниками

корисності та товарів із підвищеною доданою вартістю вимагає негайної модернізації виробництва та впровадження сучасних протоколів контролю якості продукції та їх екологічності.

Атмосферні зміни клімату також суттєво впливають на сільськогосподарську діяльність. Наслідком цього є коригування часових меж для посівної та збиральної кампаній, скорочення продуктивності урожаю та мультиплікація випадків аномальних атмосферних явищ. У подібних реаліях першочергового значення набуває впровадження новацій у сфері агротехніки, зокрема налагодження раціональних систем використання води, запобігання деградації ґрунтового покриву тощо.

Економічні та організаційні чинники становлять серйозну перешкоду для прискорення інноваційних процесів в агросфері. Серед ключових проблем – складність залучення коштів для фінансування інноваційних проєктів, недосконалість механізмів перетворення наукових пропозицій на ринкові рішення та відсутність належної синергії між академічною наукою та бізнесом. Указані недоліки носять системний характер та потребують координаційних зусиль й стратегічного планування на рівні держави.

Отже, актуальні проблеми сьогодення, що постали перед аграрним сектором економіки України, ставлять за умову важливість прискорення інноваційного розвитку малих господарських формувань, як структурних одиниць агроіндустрії.

Проведене дослідження діяльності малих господарських формувань в Україні, дає змогу констатувати факт того, що дані утворення мають значний потенціал для впровадження інноваційних рішень, так наприклад:

діджиталізація сільського господарства відкриває перспективні горизонти для підвищення продуктивності виробництва, раціонального використання ресурсів, зменшення операційних витрат та зростання прибутку;

розробка та використання інструментів точного агрономічного менеджменту, які інтегрують інформацію з супутникового зондування, GPS-координат та автоматизацію керування сільськогосподарським обладнанням, є ефективним важелем для підвищення врожайності сільгоспугідь. Указані інновації сприятимуть раціоналізації використання ресурсів і, як наслідок, зниженню екологічного навантаження на природне середовище;

використання прогресивних біотехнологій сприяє забезпеченню високої адаптивності аграрного виробництва до умов навколишнього середовища. Завдяки селекції та виведенню нових культур, які є більш витривалими до посухи, інфекцій та паразитів, розробці біологічних засобів захисту та стимуляції продуктивності, а також використанню інструментів генетичного модифікування, перед агросектором, і загалом перед малими господарськими формуваннями, відкриваються якісно нові горизонти;

використання сучасних технологій автоматизації діяльності та роботизації виробничих процесів, які активно інтегруються у сферу сільського господарства (вирощування рослин, тваринництво, тощо). Завдяки цьому зменшується залежність від людських ресурсів, водночас зростають обсяги виробництва та стандарти якості. Застосування роботизованих рішень для польових робіт, а також автоматизованих комплексів для догляду за тваринами (наприклад, для годівлі чи доїння) є визначальною умовою для зміцнення позицій малих господарських формувань на українському ринку та виходу на міжнародний ринок.

Разом з тим, слід зазначити, що державна підтримка є одним з найбільш важливих елементів стимулювання розвитку та інноваційної діяльності малих господарських формувань в аграрному секторі України. Запровадження таких інструментів, як надання грантів на реалізацію нових рішень, субсидування витрат на цифрову трансформацію та податкові преференції для компаній, що фінансують науково-дослідні роботи та впровадження технологій, створює потужні стимули для залучення малих господарських формувань до інноваційних процесів.

Пріоритетом державної політики має стати налагодження ефективної системи впровадження наукових розробок в агросферу. Спрощення патентування, заснування агротехнологічних венчурних фондів і підтримка експериментальних виробництв є ключовими кроками, які прискорять трансфер інновацій із лабораторій безпосередньо до малих господарських формувань. Також важливим є розвиток інструментів фінансування інновацій. Окрім прямої фінансової допомоги (грантів і субсидій), необхідно розвивати механізми доступного кредитування інноваційних ідей, страхувати потенційні технологічні невдачі та стимулювати приватні інвестиції.

Одним з важливих аспектів інноваційного розвитку аграрного сектору України та діяльності малих господарських формувань, є розвиток кадрового потенціалу. Це вимагає покращення знань населення про потенційні можливості та шляхи інноваційного розвитку агроіндустрії. Указане передбачає підвищення рівня освіченості населення шляхом навчання в аграрних ЗВО, оновлення навчальних програм та планів зокрема, введення модулів із цифрових технологій, біотехнологій та управління агроінноваційними проєктами, які в подальшому реалізовуватимуться фахівцями для розвитку малих господарських формувань. Крім того, необхідно створювати стимули для залучення молоді до роботи в сільському господарстві. Ці стимули можуть включати програми стажування, грантову підтримку та чітко окреслені кар'єрні шляхи в інноваційних аграрних проєктах.

Отже, інноваційний розвиток малих господарських формувань в аграрному секторі країни вимагає узгодженої та комплексної роботи всіх ключових стейкхолдерів: державних структур, підприємств, наукової спільноти, освітніх

закладів та самих аграріїв. Лише через інтеграцію їхніх дій і планомірну діяльність можна гарантувати стійкий та динамічний розвиток аграрної сфери України.

Висновки. Важливість малих господарських формувань в агросфері визначається їхньою багатоаспектною роллю, яка виходить за межі суто економічної ефективності, і робить їх стратегічно важливим елементом для сталого розвитку країни. Так, малі господарські формування відіграють ключову соціальну роль, особливо на селі. Вони є основним джерелом зайнятості та самозайнятості місцевого населення, запобігаючи міграції та підтримуючи життєздатність сільських громад. Ці формування є вагомим чинником економічного зростання і гарантування продовольчої незалежності держави. Завдяки своїй гнучкості та близькості до споживача, вони швидко реагують на зміни ринкових умов та потреби, забезпечуючи асортиментну різноманітність продукції. Їхнє розширення та підтримка – це стратегічний пріоритет, оскільки вони знижують залежність від великих монополій та підвищують загальну стійкість аграрного сектору.

Незважаючи на обмежений ресурсний потенціал, малі господарства є високоадаптивними до інновацій. Впровадження точного землеробства, енергоефективних технологій та цифрових рішень дозволяє їм оптимізувати витрати, підвищувати продуктивність та ефективно використовувати кожен ресурс. Для малих форм господарювання інновації – це не лише шлях до прибутку, а й необхідна умова виживання та конкурентоспроможності на ринку.

Отже, малі господарські формування – це не просто додаток до великого бізнесу, а стратегічна основа, яка забезпечує соціальну стабільність, регіональний розвиток, продовольчу безпеку та інноваційну стійкість усього аграрного сектору України.

В умовах сучасної глобалізації та підвищених ринкових вимог, здатність до інновацій є ключовою для розвитку аграрного сектору. Для малих господарських формувань інновації набувають критичної ваги, дозволяючи їм оптимізувати використання обмежених ресурсів через точне землеробство та енергозберігаючі технології, забезпечуючи зниження витрат і стабільність виробництва, при цьому ці господарства зберігають свою важливу соціальну місію в регіонах. Успіх цього процесу залежить від розвитку механізмів державної підтримки, включаючи надання грантів, податкові пільги, пільгове кредитування та створення венчурних фондів для комерціалізації наукових розробок. Особливу увагу слід приділити модернізації кадрового потенціалу через оновлення освітніх програм аграрних вишів із фокусом на цифрові навички та біотехнології, а також через залучення молодих фахівців через програми стажування та грантової підтримки.

Отже, для успішної реалізації інноваційного шляху малими формами господарювання в аграрному секторі України необхідна скоординована та все-

бічна співпраця між усіма зацікавленими сторонами – урядовими структурами, підприємницьким середовищем, академічною спільнотою, освітніми закладами та самими сільгоспвиробниками. Тільки на основі інтеграції зусиль можна досягти довготривалого та активного зростання української аграрної галузі.

З огляду на вказану проблематику, проведення подальших наукових розвідок нами вбачається у пошуку інноваційних механізмів залучення інвестицій в аграрну сферу України.

Література:

1. Артим А. Виникнення чорнозему: історія та значення для аграріїв. *Всеукраїнський аграрний журнал «АгроЕліта»*. 2024. URL: <https://agroelita.info/vynyknennia-chornozemu-istoriia-ta-znachennia-dlia-ahrariiv/> (дата звернення: 12.10.2025).
2. Саковська О.М. Механізм державної підтримки регулювання діяльності сільськогосподарських кооперативів. *Держава та регіони*. Сер. Економіка та підприємництво. 2020. № 2 (113). С. 77-83. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2020-2-13>
3. Про схвалення Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках. *Кабінет Міністрів України*. Розпорядження від 15 листопада 2024 р. № 1163-р. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 12.10.2025).
4. Ільчук М.М., Томашевська О.А., Іванов Є.О., Водніцький М.В., Марчук В.І. Розвиток підприємницької діяльності в аграрному секторі економіки України. *Агросвіт*. 2024. №9. С. 57-63. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.9.57>
5. Ковбаса О.М., Максичка А.Ю. Сучасні аспекти розвитку малих формувань в системі агробізнесу України. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2023. Вип. 2(108). С. 24-30. DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2023-2-3>
6. Данько Ю., Ладика Н. Сучасні аспекти розвитку малого інноваційного підприємництва в аграрному секторі економіки. *Вісник СНАУ. Економіка і менеджмент*. 2023. №1(93). С. 34-39. <https://doi.org/10.32782/bsnau.2023.1.7>
7. Розвиток сільськогосподарської кооперації в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови аграрної економіки: монографія / [М.Й. Малік, Ю.О. Лупенко, О.Г. Шпикуляк та ін.]; за ред. М. Й. Маліка. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2023. 196 с.
8. Шпикуляк О.Г., Пугачов М.І., Грищенко О.Ю., Ксенофонтова К.Ю. Економічні тенденції розвитку аграрного підприємництва в сучасних умовах: аспекти воєнного часу. *Modern Economics*. 2023. №41. С. 170-178. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V41\(2023\)-24](https://doi.org/10.31521/modecon.V41(2023)-24)
9. Щуревич Л.М. Інноваційні перспективи в розвитку аграрного сектору в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №10. С. 101-105.
10. Дяченко Н.П. Регулювання інноваційного розвитку аграрного сектору економіки України. *Вісник економічної науки України*. 2024. №2(47) С. 105-108. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2024.2\(47\).105-108](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2024.2(47).105-108)
11. Калачевська Л.І. Інноваційний розвиток сільських територій: наукові основи, стан та перспективи: монографія. Суми: ФОП Литовченко Є.Б., 2019. 276 с.
12. Дудар Т. Розвиток інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки України. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2019. Вип. 1. С. 60-69.

13. Горбатюк О.В. Індикативна оцінка результативності інноваційного розвитку підприємництва в аграрному секторі економіки. *Економіка АПК*. 2021. №12. С. 26-32. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202112026>
14. Гуторова О.О., Гуторов О.І. Особливості розвитку та напрями удосконалення інноваційної діяльності в АПК. *Аграрні інновації*. Сер.: Економіка. 2023. № 17. С. 211-217. DOI: <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2023.17.32>
15. Давидов Г.М., Савченко В.М., Пальчук О.В. Облікова політика: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Кропивницький: Ексклюзив-Систем, 2017. 364 с.
16. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2025, №28-29, ст.94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text> (дата звернення: 12.10.2025).

References:

1. Artym, A. (2024). Vynykнення chornozemu: istoriia ta znachennia dlia ahrariiv [The emergence of black soil: history and significance for farmers]. *Vseukrainskyi ahrarnyi zhurnal «AhroElita» – All-Ukrainian agricultural journal «AgroElita»*. Retrieved from <https://agroelita.info/vynykнення-chornozemu-istoriia-ta-znachennia-dlia-ahrariiv/> (accessed: October 12, 2025) [in Ukrainian].
2. Sakovska, O.M. (2020). Mekhanizm derzhavnoi pidtrymky rehuliuвання diialnosti silskohospodarskykh kooperatyviv [Mechanism of state support for the regulation of agricultural cooperatives]. *Derzhava ta rehiony – State and Regions*, 2(113), 77-83. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2020-2-13> [in Ukrainian].
3. Rozporiadzhennia Kabinet Ministriv Ukrainy «Pro skhvalennia Stratehii rozvytku silskoho gospodarstva ta silskykh terytorii v Ukraini na period do 2030 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu zakhodiv z yii realizatsii u 2025-2027 rokakh»: vid 15 lystopada 2024 r. № 1163-r. [On the approval of the «Strategy for the Development of Agriculture and Rural Areas in Ukraine for the period up to 2030 and the approval of the operational plan of measures for its implementation in 2025-2027» No. 1163-r from November 15, 2024]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2024-%D1%80#Text> (accessed: October 12, 2025) [in Ukrainian].
4. Ilchuk, M.M., Tomashevskaya, O.A., Ivanov, Ye.O., Vodnitskyi, M.V., & Marchuk, V.I. (2024). Rozvytok pidpriemnytskoi diialnosti v ahrarnomu sektori ekonomiky Ukrainy [Development of entrepreneurial activity in the agricultural sector of Ukraine's economy]. *Ahrovit – Agrovit*, 9, 57-63. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.9.57> [in Ukrainian].
5. Kovbasa, O.M., & Maksychka, A.Yu., (2023). Suchasni aspekty rozvytku malykh formuvan v systemi ahrobiznesu Ukrainy [Modern aspects of the development of small forms in the agribusiness system of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli – Scientific Bulletin of the Poltava University of Economics and Trade*, 2 (108), 24-30. DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2023-2-3> [in Ukrainian].
6. Danko, Yu., & Ladyka, N. (2023). Suchasni aspekty rozvytku maloho innovatsiinoho pidpriemnytstva v ahrarnomu sektori ekonomiky [Modern aspects of the development of small innovative entrepreneurship in the agricultural sector of the economy]. *Visnyk SNAU. Ekonomika i menedzhment – Bulletin of the SNAU. Economics and Management*, 1(93), 34-39. DOI: <https://doi.org/10.32782/bsnau.2023.1.7> [in Ukrainian].
7. Lupenko, Yu.O., Shpykuliak, O.H., & Malik, M.Y. et al. (2017). *Rozvytok malykh ahrarnykh pidpriemstv u rynkovomu instytutitsiinomu seredovyshchi: indykatory ta efektyvnist [Development of small agricultural enterprises in a market institutional environment: indicators and effectiveness]*. Kyiv: NNTs «IAE» [in Ukrainian].

8. Shpykuliak, O., Pugachov, M., Hryshenko, O. & Ksenofontova, K. (2023). Assessment of the Effectiveness of Development of Agrarian Entrepreneurship in Modern Economic Conditions: Aspects of Wartime and Post-War Recovery. *Modern Economics*, 41(2023), 170-178. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V41\(2023\)](https://doi.org/10.31521/modecon.V41(2023)) [in English].
9. Shchurevych L.M. (2018). Innovatsiini perspektyvy v rozvyku ahrarnoho sektoru v Ukraini. [Innovative prospects in the development of the agricultural sector in Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 10, 101-105 [in Ukrainian].
10. Diachenko N.P. (2024). Rehuliuвання innovatsiinoho rozvytku ahrarnoho sektoru ekonomiky ukrainy [Regulation of innovative development of the agricultural sector of Ukraine's economy]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy – Bulletin of Economic Science of Ukraine*, 2(47), 105-108. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2024.2\(47\).105-108](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2024.2(47).105-108) [in Ukrainian].
11. Kalachevska, L.I. (2019). *Innovatsiinyi rozvytok silskykh terytorii: naukovi osnovy, stan ta perspektyvy* [Innovative development of rural areas: scientific foundations, status and prospects]. Sumy: FOP Lytovchenko Ye.B. [in Ukrainian].
12. Dudar, T. (2019). Rozvytok innovatsiinoi diialnosti v ahrarnomu sektori ekonomiky Ukrainy [Development of innovative activity in the agricultural sector of Ukraine's economy]. *Visnyk Ternopilskoho natsionalnogo ekonomichnogo universytetu – Bulletin of Ternopil National Economic University*, 1, 60-69 [in Ukrainian].
13. Horbatiuk, O.V. (2021). Indykativna otsinka rezultatyvnosti innovatsiinoho rozvytku pidpriemnytstva v ahrarnomu sektori ekonomiky. Indicative assessment of the effectiveness of innovative development of entrepreneurship in the agricultural sector of the economy. *Ekonomika APK – Economy of AIC*, 12, 26-32. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202112026> [in Ukrainian].
14. Hutorova, O.O., & Hutorov, O.I. (2023). Osoblyvosti rozvytku ta napriamy udoskonalennia innovatsiinoi diialnosti v APK [Features of development and directions for improving innovative activity in the agro-industrial complex]. *Ahrarni innovatsii – Agricultural Innovations*, 17, 211-217. DOI: <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2023.17.32> [in Ukrainian].
15. Davydov H.M., Savchenko V.M., & Palchuk O.V. (2017). *Oblikova polityka* [Accounting policy]. 2-he vyd., pererob. i dop. Kropyvnytskyi : Eksklyuzyv-System [in Ukrainian].
16. Zakon Ukrainy «Pro osoblyvosti rehuliuвання diialnosti yurydychnykh osib okremykh orhanizatsiino-pravovykh form u perekhidnyi period ta obiednan yurydychnykh osib». Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2025, № 28-29, st.94 [Law of Ukraine «On the Specifics of Regulating the Activities of Legal Entities of Certain Organizational and Legal Forms During the Transition Period and Associations of Legal Entities». Verkhovna Rada (VVR), 2025, No. 28-29, Art. 94]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text> (accessed: October 12, 2025) [in Ukrainian].